

Warszawa, 07-05-2024 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

III.7042.16.2024.JP

Pani

Barbara NOWACKA

Minister Edukacji Narodowej

Szanowna Pani Minister,

w nawiązaniu do odpowiedzi udzielonej przez Panią Minister w piśmie z dnia 13 marca 2024 r. w sprawie dotyczącej wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich (III.7040.69.2023 z dnia 16 lutego 2024 r.¹), z której wynika, że „w związku z postulatami o zmianę lub korektę niektórych rozwiązań systemowych dotyczących m.in. sposobu wynagradzania, awansu zawodowego, uprawnień nauczycieli - dostrzegając potrzebę wypracowania propozycji zmian dotychczasowych regulacji zostanie powołany Zespół, który będzie zajmował się zgłaszanymi postulatami...”, pragnę zwrócić uwagę na jeszcze jedną kwestię zgłoszoną przez nauczyciela, wnoszącego o spowodowanie podjęcia odpowiednich czynności legislacyjnych.

Otóż w związku z wszczęciem postępowania dyscyplinarnego dyrektor szkoły zawiesił nauczyciela w pełnieniu obowiązków. Postępowanie dyscyplinarne zakończyło się uniewinnieniem od popełnienia zarzucanych czynów, wobec czego nauczyciel wystąpił do pracodawcy z wnioskiem o wypłacenie potrąconych kwot wynagrodzenia. Pracodawca wskazał w związku z tym na przepis art. 85u ust. 4 Karty Nauczyciela, wskazując, że w takim przypadku nauczycielowi należy zwrócić jedynie kwoty wynagrodzenia zasadniczego, jeśli podlegały zatrzymaniu.

Nauczyciel skierował w związku z tym pozew do sądu pracy, który to sąd oddalił powództwo (wyrok Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [REDACTED] z dnia 8 lutego 2024 r. [REDACTED]).

---

¹ https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2024-04/Odpowiedz_MEN_nauczyciele_nierowne_traktowanie_13_03_2024.pdf

Sąd przyjął, że materialnoprawną podstawę żądania powoda stanowi przepis art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2023 r., poz. 984), zgodnie z którym wynagrodzenie nauczycieli, z zastrzeżeniem art. 32, składa się z: 1) wynagrodzenia zasadniczego; 2) dodatków: za wysługę lat, motywacyjnego, funkcyjnego, w tym z tytułu sprawowania funkcji wychowawcy klasy, oraz za warunki pracy; 3) wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw; 4) nagród i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy.

Stosownie zaś do treści art. 85u Karty Nauczyciela: wynagrodzenie zasadnicze nauczyciela oraz nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły w okresie zawieszenia w pełnieniu obowiązków może ulec zmniejszeniu, a tymczasowo aresztowanego ulega zmniejszeniu najwyżej do połowy, w zależności od stanu rodzinnego nauczyciela, począwszy od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, w którym nastąpiło zawieszenie (ust. 1). W okresie zawieszenia w pełnieniu obowiązków nie przysługują dodatki oraz wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe (ust. 2). W okresie odbywania kary pozbawienia wolności nauczycielowi oraz nauczycielowi pełniącemu funkcję dyrektora szkoły nie przysługuje wynagrodzenie (ust. 3). Jeżeli postępowanie karne lub postępowanie dyscyplinarne zakończy się umorzeniem z braku dowodów winy albo wydaniem wyroku lub orzeczenia uniewinniającego, nauczycielowi oraz nauczycielowi pełniącemu funkcję dyrektora szkoły należy zwrócić zatrzymane kwoty wynagrodzenia (ust. 4).

Sąd odwołał się do przepisu art. 80 Kodeksu pracy, zgodnie z którym wynagrodzenie przysługuje za pracę wykonaną, natomiast za czas niewykonywania pracy pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia tylko wówczas, gdy przepisy prawa pracy tak stanowią (zdanie drugie). Taką właśnie podstawę prawną zawiera Karta Nauczyciela w przepisie art. 85u ust. 1. Jednakże, z uwagi na fakt, iż jest to przepis statuujący regułę wyjątkową, nie podlega on wykładni rozszerzającej. Wykładnia gramatyczna art. 85u ust. 1 i ust. 4 Karty Nauczyciela prowadzi do wniosku, iż po okresie zawieszenia, zwrotowi podlega wynagrodzenie jedynie w części zatrzymanej, a zatem tej, do której odnosi się ust. 1 art. 85u, w którym jest mowa o wynagrodzeniu zasadniczym, które może ulec zmniejszeniu w czasie trwającego zawieszenia. Jednocześnie w ust. 2 tegoż przepisu ustawodawca wprost posługuje się sformułowaniem „nie przysługują” w odniesieniu do przysługujących zawieszanemu nauczycielowi dodatków oraz wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe. Zdaniem Sądu, ust. 2 powołanego przepisu nie budzi wątpliwości interpretacyjnych, a jego wykładnia językowa prowadzi do jednoznacznych wyników, które sprowadzają się do uznania, iż zawieszony w obowiązkach nauczyciel w ogóle nie nabywa prawa do wymienionych w nich elementów wchodzących w skład szeroko rozumianego wynagrodzenia wypłacanego nauczycielowi. A skoro nie nabywa do nich prawa, nie sposób przyjąć, iż zostały mu one „zatrzymane”. W konsekwencji, skoro tego typu świadczenia nie należały się zawieszonemu w prawach nauczycielowi, to jako świadczenia nienależne za dany okres nie mogą podlegać zwrotowi. Biorąc zatem pod uwagę fakt, że w czasie trwającego postępowania dyscyplinarnego powodowi nie

obniżono wynagrodzenia zasadniczego, a zatem nie dokonano „zatrzymania” jakiegokolwiek jego części, to brak jest podstaw do zasądzenia na jego rzecz jakichkolwiek kwot na podstawie art. 85u ust. 4 Karty Nauczyciela.

Przy rozstrzygnięciu roszczenia powoda, Sąd Rejonowy w Opolu wziął również pod uwagę wyrok Sądu Rejonowego w [REDAKTOWANO] z dnia 14 grudnia 2021 r., [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO], który doszedł do takiego samego wniosku, że skoro przepisy Karty Nauczyciela stanowią, że w okresie zawieszenia w pełnieniu obowiązków nie przysługują dodatki, to nie są to zatrzymane kwoty wynagrodzenia, o których stanowi art. 85u ust. 4 Karty Nauczyciela, nie podlegają one więc zwrotowi.

Przepis art. 85u w obecnej postaci tworzy więc ryzyko powstania sytuacji, w której nauczyciel, mimo uznania jego niewinności, poniesie konsekwencje finansowe bezpodstawnego oskarżenia, bez prawa do uzyskania adekwatnej rekompensaty.

Występujący do Rzecznika nauczyciel wskazuje w związku z tym na różnice pomiędzy przywołanymi przepisami Karty Nauczyciela a analogicznymi regulacjami odnoszącymi się do postępowań dyscyplinarnych poszczególnych grup zawodowych, np. art. 107 ustawy z dnia 24.08.1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. 2024, poz. 127), gdzie w razie uchylecia zawieszenia w czynnościach służbowych, strażak otrzymuje zawieszoną część uposażenia oraz obligatoryjne podwyżki tego uposażenia wprowadzone w okresie zawieszenia, chyba że został zwolniony ze służby z powodu skazania prawomocnym wyrokiem sądu albo ukarany karą dyscyplinarną wydalenia ze służby; art. 124 ustawy z dnia 6.04.1990 r. o Policji (Dz. U. 2024, poz. 145), gdzie po zakończeniu postępowania karnego lub dyscyplinarnego, będącego przyczyną zawieszenia w czynnościach służbowych, policjant otrzymuje zawieszoną część uposażenia oraz obligatoryjne podwyżki wprowadzone w okresie zawieszenia, jeżeli nie został skazany prawomocnym wyrokiem sądu lub ukarany karą dyscyplinarną wydalenia ze służby; art. 35 ustawy z dnia 21.11.2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. 2022, poz. 530), gdzie w przypadku umorzenia postępowania karnego albo wydania wyroku uniewinniającego pracownikowi wypłaca się pozostałą część wynagrodzenia, wypłacaną w okresie zawieszenia w wysokości połowy przysługującego wynagrodzenia od dnia tymczasowego aresztowania; art. 129 ustawy z dnia 27.07.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. 2024, poz. 334), gdzie w przypadku umorzenia postępowania dyscyplinarnego lub jego zakończenia uniewinnieniem, dokonuje się wyrównania wszystkich składników wynagrodzenia (uposażenia) do pełnej wysokości; czy ustawa z dnia 21.11.2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. 2024, pzo. 409), która w ogóle nie przewiduje zawieszenia obwinionego członka korpusu służby cywilnej w wykonywaniu obowiązków służbowych w związku z wszczęciem przeciwko niemu postępowania dyscyplinarnego, a co za tym idzie zmniejszenia należnego mu wynagrodzenia w tym okresie (art. 113 i nast.).

Na tle przepisów wskazanych wyżej pragmatyk służbowych i pracowniczych, w konkluzji skarżący się nauczyciel stwierdza, że „analiza językowa przedstawionych przepisów wskazuje jednoznacznie na posługiwanie się jednolitym słownictwem

wykluczającym wątpliwości interpretacyjne. Co więcej, ich wykładnia prowadzi do wniosku, iż w przypadku zakończenia toczącego się na podstawie wyżej wymienionych regulacji postępowania dyscyplinarnego uniewinnieniem, obwiniony pracownik (funkcjonariusz) wskazanych grup zawodowych otrzymuje zwrot wszystkich kwot zatrzymanego/potrąconego wynagrodzenia. Tym bardziej więc nie istnieje przesłanka przemawiająca za odmiennym (gorszym) uregulowaniem tej kwestii w przypadku postępowań dyscyplinarnych wobec nauczycieli. Sankcjonowanie wspomnianej niekorzystnej dla nauczycieli wykładni przepisów prawnych prowadzi więc do jawnej dyskryminacji.”

Mając powyższe na względzie, działając na podstawie art. 16 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2023 r., poz. 1058), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o poddanie analizie przepisów Karty Nauczyciela regulujących postępowanie dyscyplinarne wobec nauczycieli przez wspomniany przez Panią Minister Zespół, który zostanie powołany w celu wypracowania propozycji zmian dotychczasowych regulacji Karty Nauczyciela, ze szczególnym uwzględnieniem skutków finansowych dla nauczycieli, związanych z orzeczeniami komisji dyscyplinarnych umarzającymi postępowanie dyscyplinarne bądź uniewinniającymi nauczycieli od zarzucanych czynów.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/